

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdati: četrtek in velja s poštno vredn. in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za šest let 24 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge Evropejske države 10 K. — Naročnina se pošilja na: Upravišče „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Učje „Kotlovskega tiskovnega društva“ dobiva list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vln. — Uredništvo: Korotna cesta št. 5. — Odpovedi se ne vrata. — Upravišče: Korotna cesta št. 5, sprejema naročnine, listne in reklamacije. — Za vstavljanje oglaševanja primeren popust. V oddelku „Mala znamenja“ stane beseda 10 vln. — Inscenariji se sprejemajo do toika spoldne. — Nepravilne reklamacije se pošiljajo prout.

„Da“ ali „ne.“

Odgovor antante na protipredloga Nemčije je zelo osoren. Antanta poziva Nemce, naj odgovorijo na pogoje kratko z „da“ ali z „ne“. Za odgo-

vor imajo Nemci časa samo pet dni, t. j. do 21. januarja.

Nemci morajo graditi Francozom porušene kraje.

Trdo in huče prijemajo antanta Nemce. Okoli 50 000 Nemcev mora v Severni Franciji graditi hiše, ceste in železnice, ki jih je porušila nemška

vojska. Oboli Nemci morajo trdo delati pod nadzorstvom Francozov in Angležev. Nad lenimi Nemci pada francoski in angleški korobač.

Nemci se zopet pobijajo med seboj.

Na Dunaju je prišlo dne 15. januarja do krvavih puščnih bojev. Takozvani komunisti (boljševiki) so priredili velik shod in obhodo po mestu. Zahtevali so, naj se njih zapre voditelje izpusti.

Napadli so stražnico pri policijskem ravnateljstvu. Straža je oddala več streliv. Mrtvih je bilo okoli 10, ranjenih pa okoli 70 oseb.

Hočemo značajev!

Poročali smo že v našem listu na kratko, da se je v Ljubljani ustanovila v začetku tega meseca nova nepotrebnost politična stranka pod imenom „Kmetška Jugoslovanska stranka“, ki je nekakšna podružnica JDS. Vključ temu, da „demokratje“ to stranko silno hvalijo in priporočajo, pa bi je na drugi strani radi zatajili, kakor je to storil „Mariborski delavec“ v svoji 182. številki z dne 18. januarja, kjer pravi: „Ne poznamo ustanoviteljev te stranke“. To je morda povedano neresnoma, kajti med imeni izvršilnega odbora nove stranke beremo v veliki večini imena dosedanjih liberalnih veljakov po državi, ki morajo tudi „Mariborskemu delavcu“ biti dobre znani.

Vključ temu torej, da „Mariborski delavec“ ne pozna ustanoviteljev te nove stranke, vendar ji že mnoge uspeha in blagoslova pri njenem delu, ki naj obstoji v tem, da bo izpodirala dosedanje „Slovensko Kmetško zvezo“. Navedeni list namreč piše: „Ako hoče nova stranka dobro slovenskemu kmetu in jugoslovanskemu narodu, naj začne svoje delo tamkaj, kamor dosedaj organizacija JDS še ni segla. Ako bo nova stranka širila svoj list, ki ga hoče izdajati, tamkaj, kjer je gospodval sedaj „Demoljub“ ali „Slovenski Gospodar“, bo njeno delo uspešno in hvalevredno. Ako bomo videli, da je zastavila nova stranka svoje dele v teh smereh, je bo lahko brez predavka pozdravil slovenski kmet in je bomo tudi mi priporočili itd.“

Mi pa tudine ravno nasprotimo: Kakor JDS stranka do sedaj ni segla in nikoli ne bo mogla razširiti svojega delokroga med širše kmečke plasti (te je namreč tisti delokrog, kamor dosedaj po trditvi „Mariborskega delavca“ JDS še ni segla, ker ta stranka kot meščanska in kapitalistična naravnost po bistvu nasprotuje kmečkim zahtevam), ravnotako tudi nova „Kmetška stranka“ med pravim kmetским ljudstvom ne bo našla svojih pristašev. In ako si bo nova stranka stavila naloge, da s svojim listom, ki ga namerava izdajati, izpodrine „Slovenskega Gospodarja“, ali „Demoljuba“, bo to njeno delo nele ne-hvalevredno, temveč popolnoma brezuspešno.

Mogoče je, da se bo tupatam agitatorjem nove stranke posrečilo, pripraviti katerega naših pristašev k odpadu, toda splošno lahko trdimo: naši pristaši so močje kremenitega značaja, ki jih ne bo „spreobrnila“ nobena agitacija in nobena obljuba. „Slov. Kmetška Zveza“ se je in se bo vedno bojevala za splošno kmetško korist brez ozira na levo in desno. Kdor pa išče v stranki samo osebnih koristi, in mu ni merodajen uspeh in procvit celote, tak pa itak ni prav član naše stranke.

Raditega pozivamo naše vrste pristati, da ostanejo zvesti in značajni sebejevniki v vrsti „Slovenske Kmečke Zveze“. Ako pa ta ali oni nima v duhu svojega srca trdnega prepričanja, da je kmečanski, gospodarski in politični program „Slov. Kmečke Zveze“ najboljši za vsestranski napredek slovenskega naroda, ta lahko mirnim potom zapusti naše vrste, ne da bi mu kdo kdaj očital. Kajti ljubše nam je ste kremenitih značajev, kakor pa tisoč emuljivcev, ki ob vsaki priliki menjujejo svoje mišljenja. Mi hočemo značajev!

LISTEK.

V polkovnikovem vozu.

(Januš Gelec)

Končal sem že pred nekaj meseci „Vojne spomine“ v prepričanju, da sem zaspal povedal in razstrelil slovenski javnosti vse, kar sem doživel ter pretrpel na dolgovratnih vojaških pohodih umirkih in zmagah po galitskih poljanah karavatskih jarkih in grebenih, rodni Ogrski in našim krajem podobni Bukovini. Zatošili so ti spomini trudenja, ginja in krvi v moji duši, se nekako porogobili ter razblinili, da bi že skoro pozabljali vojnska leta, ako bi me ne pikal revmatizem in me ne bi vpraševali rojaki in sobratje:

„Kdo pa kaj s teboj?“

Pobegnil je pred dobrim mesecem iz vojskega učeništvu narednik mojega polka, Gazl, so pa klicali pri regimentu me poiskali, obiskali prav tu v moji rojstni grabi. Spoznal sem ga takoj, segla si sva v roke, Gazl mi pogledal z nasmehom, nje gove pozdravne besede so bile vprašane:

„Gospod, se še li spominjate, kako smo z oberstom H. v Badogoru?“

Kot bi odgnil zastor izpred zabitega časa, zivil se mi je v duhu dogodilaj, ki mi je zagal trenutno v spomin občutek otupelih udov, gorčice, gumačih mravljincev.

Ta moj po useni prisiljeni izet v obsestvi družbi odvil je večkrat porogljivi krebot onih vojaških gospodov, ki nosijo zlatonite ovrtačke.

Gospod oberst je kramal pogoste s celo historijo na moj račun v dražbi vojaških dostojanstvenikov, ki na bojiščih le male vidije, a še manj doživijo.

Ne da bi demaneval kdo od čitateljev, da sem petajil doživljaj našoč, objavljajoč ga sedaj po Gazli podrežano prisiljen. Ne, skril se mi je bil nekje v torbi spominev, dokler mi ga ni razkrinkal ter pokazal narednik Gazl. Povedal sem spet nekaj z bojišča brez vsake primerele olepljave in lasne hvale.

Tekom onih znanih, velikih ruskih navalov v januarju leta 1916 na črti Raracz—Tepereutz, ki tverli vrata do Černovic, se nam poslati od zgoraj z polka pešenski korobač, obersta H., ki bi naj sledil z vso predstojniško strogostjo rase ki jih je prejel regiment v neprestanih protinapadih pri Raraczah.

Rusi so odnehali po 20 dneh, naš prerelentni polk so premeštili v noči iz Raracz v že v „St. G.“ spoderjane dovolj epizno vas Tepereutz. Gospod oberst ne je odposlal pred vodstvom regimenta v odkazano nam zelo da polščem polkovnemu štabu dostojne bivašnice.

Pri vseh 12 prejšnjih predstojniških je bival navadno štab pod jedno ter skupno streho. Tri-

ajst, „H.“ pa se je smatral kot pokojnega boga, zahteval je za sebe lastno streho, da bi se lahko odpočil v miru od brezdelja in vojne lazebe.

V napregledno razsežni vasi je bilo dovolj hiš in bajt, da nisem bil v stiski, kam pod streho z naimi ter zlatovratim valpetom. Polkovnik se je pripeljal v soto pred polkom na voza s svojim pribočnikom. Videl sem ga takoj v značajno hišo njemu samemu v atlan in odpočitek.

Mi drugi zemljan, katere nas je šlelo močivo med gospode štaba, smo pa zierli v skupno kočuro v graci pod oberstovim prenočiščem.

Razdelil sem svoje nase po topli bakovinski peči; pa me še pokliče telefonično naš polkovnik, da moram k njemu na breg Znot. Isem se a peči v prepričanju: stari me ne vabi na čaj — ampak stal bodem liki sveta ravno na oltarju pri raportu in bogtva radi česa.

Potresel me je zimski mrz, ko sem porival od peči ravno kar ogrete ude navkreber, kjer je nekdo svetil krog oberstovega nočišča. Strahar, ki je čoval vse dohode do hiše z nabito puško ter nasajenim bajonetom, mi je pošepnil, da ne čaka g oberst za hišo z električno svetilko v roki. Pa sem stopil za hram, tlesnil s petami ter se javil gospodu.

Gospod H. me je pogledal škiljavo, da je videl krog tihnih voglov, me prejel za roko, vodoč me proti steni.

Seja širšega odbora Slov. Kmečke Zveze.

V četrtek, dne 12. junija, so se sbrali v Mariboru edborniki SKZ k važni seji. Poročila o političnem položaju je podal državni poslanec dr. J. Hohnjec. Razprava je bila živahna. Udeležili so se je skoro vsi navzoči. Posebno se je ugotovilo, da je neresnična vest, ki jo je razširil »demokratski« poslanec Delfe Ribnikar v »demokratskih« listih, da boč uvesti dr. Korošec zopet revizije za razna živila. Na revizije poljskih pridlov v naših krajih ni misliti, temveč je misliti na revizije same v krajih, kjer so židovi in razni verižniki koplili živila in jih nadzorovali, to je: Hrvaška, Banat, Bačka itd. Napravili so se tudi važni sklepi glede strankine organizacije. — Zber naših vodilnih mož je v interesu cele stranke v posebnem sklepu energično protestiral proti razknavanju slovenske zemlje. Ta protest prinašamo v posebnem članku. Sprejeto se bilit po skoro tri uri razpravi naslednje resolucije:

I. Odbor SKZ vsamo poročilo dr. Hohnjeca kot zastopnika Jugoslovanskega kluba v Beogradu na znanje ter izreka klubu zahvalno priznanje in popolno zaupanje. Odehrava stremljenja Jugoslov. kluba, da razširi stranko z našimi in središnimi političnimi načeli po vsam ozemlju jugoslovanske države ter pozdravlja brate Hrvate in Srbe kot politične tovariše in sodelovalce.

II. Odbor SKZ zahteva, naj se čimprej skliče pokrajinski zbor v Ljubljani na zborovanje, katere je orednja vlada v Beogradu že dovolila.

III. Odbor SKZ z ogorčenjem zavrača demagogična podtikanja našemu voditelju dr. Korošcu, po stoletu, ki je bil kot zastopnik meščanov leta in leta za najstresje revizije. Dr. Korošec je tisti mož, ki je v popolnoma zavestno prehranjevalne razmere vpeljal red in s tem državi neizmerno koristil. Če boč imeti tudi se nadalje pod državnim nadzorstvom veljavnostjo v Sloveniji in Banatu židovske in nežidovske verižnike z žitom, da ne boč delali na račun revulja slojev velikih dobičkov z žitom, mu mora biti vsak pošten slovak hvaležen. Mi mu hvalamo popolno zaupanje in ga pozivljamo da naj z žitom roke poskusi za pešeno upravo.

IV. Odbor SKZ opozarja slov. kmeti na potrebo in dolžnost članstva organizacije. Brez organizacije ni krepke in izdatne obrambe slovenskih kerit. Čim močnejša in številnejša je kmetiška organizacija, tem več jamstva nudi za to, da bo krepko branila kmetiške kerite, ter dolečno in uspešno uveljavljala kmetiške zahteve. Vsako cep kmetiške kerite vnet pomenja zmanjšanje politične moči kmetiškega ljudstva. Zato odločno obsojamo vsak politični zanos razdor med kmetiške vrste, kakor to nameravajo socialni demokrate in v zadnjem času, takozvana Jugoslovanska kmetiška stranka, ki jo bila v esevitov in ejeditev smičastega liberalizma na kmetih prvega junija naša novljana v Ljubljani in v kateri se skriva nek danš liberalni megotil na deželi in razni časti blagaj razadovoljevanj. Pozivljamo in vabimo vse kmete na Štajerskem pod svoje v večletno uspešno in zvesto bojno za naše kmetiške ljudstvo preiskrsko kršćansko-socijalno kmetiške zastavo ter opominjamo svoje prietaše, naj v vsakem, tudi najmanjšem kraju ustanovijo odbor naše SKZ ter povsod nabirajo člane za naše kršćansko, kmetiško stranko.

V. Odbor SKZ izreka »Slov. Gospodarju« iz »Straš« svoje zahvale za odlično in zvesto branbo kmetiških kerit v obli in pa zlasti v sedvi pravilno odmerjenega osebno-dohodninskega davka ter izraža svoje začudenje, kako je mogel voditelj Jugoslovanske demokratske na Štajerskem (dr. Vek. Kukevec v celjski »Navi debi« dne 10. majnika) tezdavne branbo pisavo »Straš« imenovati »satanske dele zoper državno oblast«.

VI. Odbor ZKZ obžaluje, da kadist valed škrobnega števila mandatov bedist iz osebnih razlogov ni bilo vsem nekdanjim poslancom SKZ megoče, da bi nadaljevali svoje politično delovanje v Narodnem predstavništvu v Beogradu. Tem možem izreka odbor svoje zahvale in obenem želje, naj vsi in

Za reko me se stari deslej ni paljal. Ta ljubeznivost bi utegnila pomeniti njegov strah ali pa očetovske dobro volje, katere se ni okusil niti videl nikdo pri regimentu.

Oče so posvetili po obširni steni, njih desnica se je stegnila žugajoče proti luknjicam v zidu, njih jezik je zanahtil z vpražanjem:

»Od kod te luknjice v steni?«

Pesmehljivo sem se odrezal:

»Od krogel ruskih pušk in strojnic.«

(Malje prilicnost.)

zlasti večletni načelnik SKZ Ivan Roškar že dolgo let v vrstah naše stranke delujejo za dobrobit slovenskega kmeta in za blagor naše ujedinjene domovine.

Slavimo praznik Srca Jezusovega kot narodni praznik.

V petek, dne 27. junija obhajamo praznik Srca Jezusovega, praznik velike Hubeznosti našega Zveličarja, da bodnega človeštva. Veliko delujemo božjemu Srcu Slovence. Ta praznik Ga najlepše zahvalimo za našeto dobroto. Velike pa se potrebujemo za hodočnost. Sedaj si dajmo ponopje svoje državne samostojnosti in želimo iz srca, da bi bil v katoliški Sloveniji ujedinjen celi naš narod. Metnejsi krivični sosedje nam dolajo velikanske ovire in nam pretijo z vsehovpiložimi krivicami. Polotismo te velike zadevo v božje Srce Jezusovo, preamno Ga na njegov praznik ugodne rešitve in obljubimo ta dan, da bomo odslej vsake leto slovesno obhajali prelepi praznik njegov, kakor da je zapovedan. Cela Slovenija ga se. le. tes slovesno obhajaj! Vsaka dokanija bi lahko z velike skupne praslavo ta dan razveselila božje Srce. Naj bi je ne bilo slovenske kupnje, ki bi posebila na ta praznik. Gotovo uslihi naše vrdilne in prošnje človeštva Srca Gospodevo.

Kviku torej širamo naše domovine, prijatelji, prijateljice božjega Srca! Vsek naj nekoliko pripomno, da v petek, 27. jun., kar najlepše praslavo praznik božjega Srca. Ta dan budi dan zahvale božjemu Srcu, pa tudi dan iskrenih prošelj in molitev za naše milo domovino. Bodi pa tudi dan zadetčenja za vse krivice in zahteve, ki jih e deslej morale med nami trpeti vse hubeznosti vredne Srca Jezusove.

Jugoslovanska Strokovna Zveza, skupina Maribor, vabi k

proslavi srebrne obletnice

slovenskega kmetiške-socijalnega delavstva v sebole, dne 21. in v nedeljo, dne 22. junija 1919.

Vspered:

V soboto, dne 21. junija, zvečer ob pol 8. uri v Stadenjih v gostini g. Petrišča prej Vlakovič, društven shod posebno za železničarje. Geveri dr. Šilc iz Ljubljane.

V nedeljo, dne 22. junija, ob pol 6. uri skupna slatba basja za vse rajne člane naše delavske organizacije in za dr. Kreka v cerkvi sv. Alejsija v Mariboru. — Popoldne izlet na Goro pri sv. Petru misl Maribora. Zbirališče: Tegelsthalova cesta, kjer se nahaja cesta v Maljo, pred železniškim mestom. Odkod ob dveh popoldne. Ob pol 4. uri slovesno večernica. Po večernicah pred cerkvi delavske zborovanje. Geveri dr. Leopold Lenard in dr. Šilc iz Ljubljane. Po zborovanju pri vinčarji gosp. Lerberja presta zabava!

Pozivljamo vse člane in članice, da se polnoštevilno in zanesljivo udeležijo in kolikor mogoče agilirajo za dober obisk.

Prosimo tudi vse kršćanske društva, posebne Orle, da pridejo v nedeljo v našo srado in nam pomagajo dostojao obhajati jubilej jugoslovanske kršćanske socijalne delavske organizacije!

Slovenski gestje — dobrodošli!

Kaj je z mirovno konferenco?

Mirovna konferenca nam dela slabe upe. Jugoslovani z njenim delom nismo in ne bomo za devoljni. Upali smo, da se bodo uveljavila pravilna Wilsonova načela, a ravne v Parizu hočeje Jugoslovijo oropati najlepših naših krajev. Ta na severu bi nam radi odkrivali Špilje, Klanjec, Lažane in Sv. Duh. Na Koroškem nam hočeje ukrasti Baljak z Ziljsko dolino, o baneški Sloveniji sploh nočeje govoriti, ravnoptak se tudi Geriso, Trst, Istro in dele Dalmacije vrgli v nenasitno žrelo zemlje-lučnega Laha. Na ta način bo prišlo nad pol mi-

ljona naših ljudi pod tuji jarem. Splošno znamenje je, da mirovna konferenca spleh se bo prišla do resnega zaključka. Amerikanci so se se naveličali pariskih kravih kupelj. Te dni se je Nemčiji odgovorilo, da naj podpisne mirovne pogoje, ali pa bodo antantne čete vkerakale v Nemčijo. Pogolji pa se se Nemčijo tako trdi, da jih res akero ne more sprejeti. Nemčija bo erepana gospodarske in politične svedbe. Radi tega vataja v Nemčiji zopet vzenemška straja, ki pravi: Ne podpisati mirovalih pogojev! Te bi bila smrt za nemški narod. In res se Nemci se prične pripravljajo na vojsko. Neč in dan proizvajajo erokje. Te dni bodo tudi Nemškoavtrijci odgovorili in stavili pretipredloge posebno radi meji. Dr. Kovatiš nam piše dne 7. junija iz Pariza, da se bo sedaj začelo kopei delo za naše odposlanca. Od tega dela bo petem odvisna, kje bodo pravzaprav pategajene naše meje. Naši se bodo z vso silo zavzeli za to, da se Špilje, Klanjec in Gradisce priklapijo Jugoslaviji. Italijani spletkarijo tudi radi Koroške in Prekmurake proti nam. Eas je gotovo: Pripravljeni meramo biti. Zatorej slovenski fantje, ne branite se vojaške službe. Če bomo vojaške možai, se nam ni bati, da bi na severu ugabili kaj slovenske zemlje!

Kako je na Madžarskem?

Protirealiva se poročila, kje nam prihajajo iz Madžarskega. Prejinja vlada našanega predsednika madžarske vlade Bela Kuhn, ki je rodna št št in se je dal bratiti se leta 1917, je sicer preglašala načelo, da je vsa cerkvena last, last samostanov in ustanov ter spleh vsa veleposredniška last proglašena za državno last, toda tega ranglana ni strogo izvajala. Sedaj so pa vzeli vlačne vojati Madžarske v roke močje, o kojih se nuno reči, da niso le brezverci, boljševiki ali komunisti, kakor se že zvejo, ampak so prave zverine v človeški pedehi. Prvi korak, katerega je storila nova strahovlada, je bil, da se zaprli vse samostanske cerkve in kapele ter dve tretjini vseh župnijskih cerkev. Nato se prepovedali sklepanje zakonov v cerkvi ter proglašili vse ženske za državno last. Kder se prijavi pri vladi, da namerava stopiti v divji zakon, se mu enestavno doleči ženske, katere si sama sme izbrati in katero sme poljubno odslaviti. Kmetu, kateri ima več kakor 15.000 K pramekaja, se mu enestavno odvzame polovico, češ, polovico imat ti, polovico pa jaz. Kder se zoperstavlja, se ga na meču ustrelji. Vse ženske last se proglašili za državno last. Strego je prepovedano zakupiti ali predati kako zemljišče. Kmet mora takoj oddati dve tretjini vsak svojih poljskih pridlov. Kder kaj prijaži, se mu vzame vse in kder se strahovlada upra, ga šaka gotova smrt. Penoti ga odpeljejo in o njem ni več ne daka in ne stuka. Ljudstvo je obupa, ko vidi, da se zaprli vse šole in vseine cerkev, duhovnike pa posapili in le tu pa tam so pustili kakoga župnika, ki jim je ravno všeč. Iz Madžarskega v Zemun došli madžarski duhovnik-begunec je vzkliknil: Na Madžarskem nimamo ničesar drugega, nego pleho in teše, rep in polgi!

Kako so bile slov. šolske sestre iz Velikovca rešene smrti.

Cel mesec so bile šolske sestre iz St. Ruperta pri Velikovcu po zavzetju Velikovca po Nemcih internirane v St. Andražu v Labodski dolini v samostanu tamkajšnjih sester. Dne 2. t. m. so prišle zopet v svrto nevarnost. Takrat so namreč napadle ta samostan oborožene nemške boljševiške telpe. Preiskali so boljševiki vse prostore samostana s silnim krikom: »Wo sind die windischen Schwestern?« (Kje so slovenske sestre?) Kakor na čudovit način so bile sestre rešene. Sestre so se skrile v neki sobi in sobna vrata od znotraj zaklenile. Takoj prvi trenutek drbal ni megla v sobo udreli. V tem trenutku skrajne nevarnosti se prikažejo nad mestom St. Andražem trije jugoslovanski letalci. Takoj se tolpe zapustile samostan in jele streljati na naše letalo. Nato je šentandraški župan ki se je resajočih telp zelo prestrašil, dal razglasiti, da se bližajo naše čete. Slednje sicer ni bilo res, ampak županova zvijača je imela popoln uspeh, boljševiki so jo hitro edkurili, naše sestre so bile rešene.

Zdaj se je naša deželna vlada odlično zavzela za popolno osvoboditev sester. Na hinkošni pondeljek so prišli trije jugoslovanski častniki kot parlamentarji v St. Andraž in so odlično zahtevali da se jim naše slovenske sestre takoj izroče in so